

Biblioteksplan

2025/2026

Västbergaskolan

Innehållsförteckning

1. Inledning och syfte

Översikt över skolbibliotekets uppdrag, styrdokumentens betydelse och dess roll i att stödja elevernas språk-, läs- och digitala utveckling.

2. Skolbibliotekets roll på Västbergaskolan

Beskrivning av bibliotekets funktion som pedagogisk resurs, dess placering i skolmiljön, bemanning, tillgänglighet samt samarbete med pedagoger.

3. Erfarenheter från föregående plan och nulägesbedömning

Sammanfattning av tidigare års utveckling, lärdomar från verksamheten och identifierade behov inför kommande planperiod.

4. Utvecklingsområden och satsningar 2025–2026

Genomgång av bibliotekets prioriterade utvecklingsområden, inklusive tillgänglighet, anpassade medier, klassrutiner, författarbesök, elevinflytande, flerspråkighet och pedagogiska samarbeten.

5. Verksamhet per årskursområde

Fördjupad beskrivning av bibliotekets arbete i lågstadiet, mellanstadiet, högstadiet och anpassade grundskolan, med fokus på läsutveckling, undervisning och stöd.

6. Digital kompetens och MIK

Redogörelse för bibliotekets roll i att utveckla elevernas informationskompetens, källkritiska förmåga och digitala läsfärdigheter, inklusive särskilda temadagar.

7. Uppföljning och kvalitetssäkring

Metoder för att säkerställa att verksamheten följs upp, utvärderas och utvecklas på ett systematiskt och långsiktigt sätt.

8. Öppettider och bemanning

Information om bibliotekets bemanningsgrad, öppettider och betydelsen av kontinuerlig tillgänglighet för elever och personal.

1. Inledning och syfte

Skolbiblioteket på Västbergaskolan utgör en central pedagogisk resurs som ska bidra till att alla elever ges goda förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. I linje med skollagen, bibliotekslagen och Lgr22 ska skolbiblioteket stödja eleverna i att utveckla sitt språk, sin läsförmåga och sin digitala kompetens. Det ska också vara en miljö som främjar nyfikenhet, reflektion och fördjupat lärande.

Planen beskriver bibliotekets uppdrag och utvecklingsområden under perioden 2025–2026. Den fungerar både som ett styrdokument och som en verksamhetsbeskrivning för elever, personal och huvudman. Den utgår från Västbergaskolans profil där undervisning, hjälpande strukturer och arbetsro är viktiga ledord, och där skolbiblioteket är en naturlig och integrerad del av det pedagogiska arbetet.

2. Skolbibliotekets roll på Västbergaskolan

Västbergaskolan är en F–9-skola med cirka 750 elever i grundskolan och 14 elever i anpassad grundskola. Biblioteket är bemannat av en fackutbildad skolbibliotekarie och är bemannat varje skoldag mellan kl. 8 och 14. Denna närvaro är avgörande för att skapa kontinuitet i undervisningen och för att eleverna alltid ska kunna få det stöd de behöver i sitt informationssökande eller sin läsutveckling. Biblioteket är en väl integrerad del av skolans fysiska och pedagogiska miljö. Genom sin placering i Ljushallen fungerar det som en naturlig mötesplats för elever och personal. Den öppna och tillgängliga lokaliseringen bidrar till hög synlighet, sänker trösklarna för att ta del av bibliotekets resurser och stärker känslan av inkludering. Placeringen gör att biblioteket blir en självklar del av skolvardagen och underlättar spontana besök, pedagogiska samarbeten och ett levande läsklimat.

Skolbiblioteket arbetar både läsfrämjande och undervisande pedagogik. Det innebär dels att skapa positiva och återkommande läsoplevelser, dels att ge eleverna förmågor att möta, värdera och använda information på ett medvetet sätt. Biblioteket fungerar därmed både som ett rum för inspiration och som en lärandemiljö där informationskompetens, källkritik och digital förståelse utvecklas i samspel med undervisningen.

Biblioteket är öppet för alla skolans elever och personal och kompletterar klassrummet genom att bidra med material, handledning och metoder. Samarbetet mellan bibliotekarien och lärarna är en grundförutsättning för att verksamheten ska få genomslag; därför arbetar bibliotekarien kontinuerligt med att delta i planering och undervisning när det är möjligt.

3. Erfarenheter från föregående plan och nulägesbedömning

Utvecklingen under tidigare år har varit positiv på många sätt. På lågstadiet har lånesessionerna utvecklats genom att övergå till halvklass två gånger per månad. Detta har skapat en pedagogiskt hållbar situation där varje elev får bättre stöd i att hitta rätt bok, lära sig orientera i biblioteket och upptäcka olika genrer. Det nya upplägget kommer att fortsätta eftersom det har gett tydliga förbättringar i elevernas självständighet och läslust.

På mellanstadiet har författarbesöken i årskurs 5 fortsatt att vara en stark tradition som engagerar eleverna och fungerar som en viktig brygga in till mer avancerad läsning. Detta moment ska därför finnas kvar.

Biblioteket har varit en fortsatt tillgänglig mötesplats för eleverna, särskilt på högstadiet där rastverksamheten har utvecklats i form av till exempel fler inköp av schackbräden och litteratur och tidningar som svarar på elevernas önskemål. Eftersom detta arbetssätt har varit framgångsrikt kommer det att fortgå och ytterligare utvecklas.

Samtidigt har vissa planerade moment behövt justeras. Istället för planerade klassbesök har klasser bokats in när det funnits behov av undervisning eller boklåning.

För anpassade grundskolan har högläsningen och tillgången till anpassade medier varit värdefull. Däremot har det blivit tydligt att beståndet av taktila böcker och medier för elever med större supportbehov behöver utvecklas, vilket blir en av planens viktigare satsningar.

4. Utvecklingsområden och satsningar

Stärkt tillgänglighet och utvecklade anpassade medier

Ett av de viktigaste utvecklingsområdena de kommande åren är att stärka bibliotekets arbete för elever med behov av alternativa läsformer. Äppelhyllan ska inte bara utökas med nya titlar utan även göras mobil, vilket innebär att den kan flyttas på hjul och användas direkt i undervisningen eller tas till den anpassade grundskolan. På så sätt blir biblioteket mer flexibelt och når eleverna i deras egen lärmiljö om det av olika skäl behövs.

Utöver detta ska fler taktila böcker köpas in. Taktila böcker stödjer elever med synnedsättning, intellektuell funktionsnedsättning eller andra behov av multisensoriskt material och är ett viktigt komplement i läsutvecklingen. Denna förstärkning av beståndet ska ske i nära samråd med pedagogerna i anpassade grundskolan för att säkerställa att böckerna motsvarar elevernas förutsättningar och intressen.

Förändrade rutiner vid klassens biblioteksbesök

Tidigare år har varje biblioteksbesök inletts med en längre samling. Efter att elever uttryckt att detta ibland skapat stress, eftersom själva lånetiden blivit för kort, görs nu en förändring. Samlingarna kortas ned betydligt och syftet blir istället att ge ett enda tydligt och inspirerande boktips, ofta kopplat till en viss genre. På så sätt får eleverna både en introduktion till bibliotekets bredd och tillräckligt med tid att hitta en bok i lugn och ro. Genom att arbeta genrebaserat får eleverna även bättre förförståelse för hur bibliotekets bestånd är organiserat och kan börja orientera sig mer självständigt.

Fortsatta och utökade författarbesök

Författarbesök fungerar starkt både som läsinspiration och som ett sätt att synliggöra skrivande som kreativ process. Eftersom erfarenheterna varit mycket positiva fortsätter Västbergskolan traditionen med författarbesök i årskurs 5 och 8. Syftet är att ge eleverna givande möten som kan bredda deras syn på litteratur och ge dem nya ingångar till läsning just i en fas där många annars riskerar att tappa sin läsvana. Tidigare författarbesök har lett till en stor ökning bland intresset hos vissa genre, så som t.ex. fantasy.

Elevinflytande och delaktighet

Elevernas röster är viktiga i skolbibliotekets utveckling. Elevinflytande i form av bokönskemål, förslag på aktiviteter och samtal om läsoplevelser ska därför fortsätta att vara en integrerad del av arbetet. Erfarenheten visar att elever som får vara med och påverka bokinköpen utvecklar större engagemang för läsning, samtidigt som bibliotekets bestånd blir mer relevant och angeläget för dem. En ny förslagslåda med lås har köpts in för att kunna trygga eleverna anonymitet.

Litteratur på flera språk

Skolbiblioteket fortsätter att stärka beståndet av litteratur på andra språk, inklusive de nationella minoritetsspråken. Detta sker genom dialog med modersmållärare och elever, vilket säkerställer att inköpen matchar behoven i verksamheten. Att erbjuda litteratur på flera språk stärker både identitet, läsutveckling och inkludering. Fler böcker på engelska har prioriterats att köpas in.

Fortsatt samarbete mellan bibliotekarie och pedagoger

För att skolbiblioteket ska vara en verklig pedagogisk resurs krävs ett nära och systematiskt samarbete mellan bibliotekarien och lärarna. Bibliotekarien kommer därför att föra kontinuerlig statistik över möten och planering som skett i samråd med lärarna. Ett särskilt fokus kommer att ligga på områden där biblioteks- och lärarkompetens kompletterar varandra, exempelvis MIK, källkritik, faktaläsning och läsförståelse.

5. Verksamhet per årskursområde

Lågstadiet

På lågstadiet ligger fokus på att skapa en trygg och inspirerande grund för elevernas läsutveckling. Genom att arbeta i halvklass två gånger per månad får varje elev möjlighet att i lugn och ro upptäcka biblioteket, lära sig om olika genrer och hitta böcker på rätt nivå. Bibliotekarien arbetar med korta minilektioner som väver samman läslust med kunskap om hur biblioteket fungerar, exempelvis begrepp som fakta, fiktion eller hur man hittar böcker på egen hand.

Därtill genomförs rastbibliotek utomhus, vilket gör att även de elever som annars inte söker sig till biblioteket får möjlighet att möta böcker och högläsning i sin vardag.

Mellanstadiet

Under mellanstadiet växer elevernas läsförmåga och deras förmåga att reflektera kring texter. Varje klass har en återkommande bibliotekstid gång i veckan, då bibliotekarien håller bokprat med syfte att utmana elevernas läsning och introducera nya författare och genrer. Undantaget för detta är årskurs sex som bokar in ett klassbesök vid behov.

Författarbesöket i årskurs 5 fungerar som ett viktigt inslag i att stärka litteraturens relevans. Val av författare sker i samråd med klassmentorer, och baseras på elevernas intressen och statistik kring vilken genre som varit mest utlånad. Varje årskurs får dessutom ett större samarbetsområde per läsår där bibliotekarien deltar i planering, undervisning och uppföljning.

Högstadiet

För högstadiet ligger fokus på att vidareutveckla elevernas informationskompetens och deras förmåga att kritiskt granska källor. Samtidigt fortsätter biblioteket att vara en viktig plats för återhämtning, social samvaro och meningsfull sysselsättning under raster. Den strukturerade rastverksamheten, med schack, lugna zoner och möjlighet till läsning, har haft positiv inverkan på trivseln och kommer att utvecklas vidare.

Författarbesöket i årskurs 8 är ett viktigt inslag i att stimulera läslust och ge eleverna en fördjupad förståelse för skrivande och textskapande.

Anpassad grundskola

Arbetet med anpassade grundskolan bygger på en nära dialog med pedagogerna. Högläsning sker varje vecka och fungerar som ett sätt att utveckla språk, turtagning, gemensam uppmärksamhet och samtal om text. Den mobila Äppelhyllan gör att bibliotekets resurser blir mer tillgängliga i klassens egen miljö, och inköp av taktila och andra anpassade medier sker i nära samarbete med personalen.

Det övergripande målet är att varje elev ska känna sig inkluderad i skolans läskultur och få tillgång till litteratur som motsvarar deras behov och intressen.

6. Digital kompetens och MIK

I dagens samhälle är elevernas förmåga att hantera information avgörande. Biblioteket bidrar till att utveckla deras digitala kompetens genom undervisning i informationsökning, källkritik och digital läsning. Detta sker framför allt i högstadiet men även i mellanstadiet vid behov. Målet är att eleverna ska kunna navigera i ett komplext medielandskap, förstå hur information skapas och sprids och kunna använda digitala källor på ett medvetet sätt. Källkritikens dag införs som en större event-dag, den 13:e mars, med ambition att göra exempelvis tipsrunda, eller annan pedagogisk rundvandring som passar ändamålet.

7. Uppföljning och kvalitetssäkring

För att säkerställa att verksamheten utvecklas på ett hållbart och systematiskt sätt sker återkommande uppföljning. Detta innefattar analys av lånestatistik, uppföljning av samarbeten med lärare, utvärderingar av författarbesök och läsfrämjande aktiviteter samt elevröster genom dialoger och återkommande läsarundersökningar.

Resultaten används för att revidera aktivitetsplanen varje år och för att långsiktigt utveckla bibliotekets verksamhet.

8. Öppettider och bemanning

Biblioteket är bemannat av en fackutbildad bibliotekarie på 80 procent, vilket innebär att det hålls öppet varje skoldag mellan kl. 8 och 15. Detta skapar stabilitet i verksamheten och möjliggör både spontana besök, regelbunden undervisning och planerade samarbeten.

